

YTTRANDE

2017-02-07

Dnr 1604490

1 (2)

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remiss. Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Region Skåne har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på den statliga utredningen *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78). Utredningen har haft i uppdrag att föreslå ett nytt regelverk för offentligt finansierad välfärd som utförs av privata aktörer, analysera regelverken för verksamhet som lyder under LOU och LOV samt därutöver göra en genomlysning av hur insynen kan förbättras i offentligt finansierad verksamhet som utförs av privata aktörer. Utredningens övergripande syfte har varit att föreslå ett regelverk som ska säkerställa att offentliga medel avsedda för välfärd används till just välfärd och att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till verksamheten.

Utredningens förslag innebär att endast tillståndsgivna juridiska personer kan motta offentlig finansiering inom välfärdssektorerna. Därutöver föreslås en begränsning av tillåtet rörelseresultat i förhållande till operativt kapital. Den föreslagna nivån har beräknats med utgångspunkt i den genomsnittliga kapitalkostnaden i välfärdssektorn. I anslutning till denna begränsning av rörelseresultatet, föreslås även särskilda regler för att underlätta för nyföretagande genom att ge möjlighet till kompensation av förluster eller låga vinster som görs inledningsvis.

Utredningen lämnar även förslag på regelverk vid offentlig upphandling av välfärdstjänster, bland annat syftande till att bättre ta tillvara de mervärden som den idéburna sektor kan bidra med. Vidare lämnas förslag för ökad mångfald inom verksamhet som regleras av LOV.

Region Skåne vill betona den samhällsekonomiska vikten av att arbeta med aktiv kvalitetsutveckling och med att följa upp utfallsmått som mäter kvalitet och det värde som vården skapar för patienten. Detta gäller oavsett

om vården drivs i privat eller offentlig regi. Långsiktiga spelregler och mångfald inom sjukvården är viktigt.

Region Skåne delar den uppfattning som ligger i utredningens syfte, nämligen att offentliga medel som är avsedda för välfärd, ska användas till välfärd och att eventuella överskott huvudsakligen ska återföras till verksamheten. Skattemedel ska användas med omsorg. Region Skåne har dock inte möjlighet att bedöma utredningens förslag i detalj. Region Skåne ser vidare positivt på ambitionen att öka insynen i offentligt finansierad privat verksamhet i välfärdssektorn, liksom på ambition att bättre tillvarata den idéburna sektorns möjligheter i upphandlad verksamhet.

Henrik Fritzon
Regionstyrelsens ordförande

YTTRANDE

2017-02-07

Dnr 1604490

1 (2)

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remiss. Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Region Skåne har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på den statliga utredningen *Ordning och reda i välfärden* (SOU 2016:78). Utredningen har haft i uppdrag att föreslå ett nytt regelverk för offentligt finansierad välfärd som utförs av privata aktörer, analysera regelverken för verksamhet som lyder under LOU och LOV samt därutöver göra en genomlysning av hur insynen kan förbättras i offentligt finansierad verksamhet som utförs av privata aktörer. Utredningens övergripande syfte har varit att föreslå ett regelverk som ska säkerställa att offentliga medel avsedda för välfärd används till just välfärd och att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till verksamheten.

Utredningens förslag innebär att endast tillståndsgivna juridiska personer kan motta offentlig finansiering inom välfärdssektorerna. Därutöver föreslås en begränsning av tillåtet rörelseresultat i förhållande till operativt kapital. Den föreslagna nivån har beräknats med utgångspunkt i den genomsnittliga kapitalkostnaden i välfärdssektorn. I anslutning till denna begränsning av rörelseresultatet, föreslås även särskilda regler för att underlätta för nyföretagande genom att ge möjlighet till kompensation av förluster eller låga vinster som görs inledningsvis.

Utredningen lämnar även förslag på regelverk vid offentlig upphandling av välfärdstjänster, bland annat syftande till att bättre ta tillvara de mervärden som den idéburna sektor kan bidra med. Vidare lämnas förslag för ökad mångfald inom verksamhet som regleras av LOV.

Region Skåne vill betona den samhällsekonomiska vikten av att arbeta med aktiv kvalitetsutveckling och med att följa upp utfallsmått som mäter kvalitet och det värde som vården skapar för patienten. Detta gäller oavsett

om vården drivs i privat eller offentlig regi. Långsiktiga spelregler och mångfald inom sjukvården är viktigt.

Region Skåne delar den uppfattning som ligger i utredningens syfte, nämligen att offentliga medel som är avsedda för välfärd, ska användas till välfärd och att eventuella överskott huvudsakligen ska återföras till verksamheten. Skattemedel ska användas med omsorg. Region Skåne har dock inte möjlighet att bedöma utredningens förslag i detalj. Region Skåne ser vidare positivt på ambitionen att öka insynen i offentligt finansierad privat verksamhet i välfärdssektorn, liksom på ambition att bättre tillvarata den idéburna sektorns möjligheter i upphandlad verksamhet.

Henrik Fritzon
Regionstyrelsens ordförande

§ 34 Initiativärende avseende besvara remissen Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Diarienummer 1604490

Regionstyrelsens beslut

1. Regionstyrelsen bifaller initiativärendets första att-sats innebärande att Region Skåne ska besvara remissen Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78).
2. Regionstyrelsen avger yttrande till Finansdepartementet enligt föreliggande förslag 2017-02-07.

Reservationer

Samtliga närvarande ledamöter för moderaterna, Gilbert Tribo (L), Birte Sandberg (C) och Birgitta Södertun (KD) reserverar sig med hänvisning till bifogad reservation.

Samtliga närvarande ledamöter för sverigedemokraterna reserverar sig med hänvisning till bifogad reservation.

Protokollsanteckning

Sara Svensson (V) gör bifogad anteckning till protokollet.

Sammanfattning

Alliansen för Skåne har inkommit med ett initiativärende till regionstyrelsen avseende besvara remissen Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Yrkanden

Ordföranden Henrik Fritzon (S) yrkar att styrelsen beslutar enligt beslutet ovan.

Patrik Jönsson (SD) yrkar att styrelsen avger yttrande enligt sverigedemokraternas förslag.

Carl Johan Sonesson (M) yrkar med instämmande av Gilbert Tribo (L), Birte Sandberg (C) och Birgitta Södertun (KD) att styrelsen avger yttrande enligt deras förslag.

Ordföranden ställer proposition på sitt yrkande, Patrik Jönsson yrkande och Carl Johan Sonessons m fl yrkande och finner att styrelsen har bifallit hans yrkande.

Omröstning begärs.

För fastställande av motförslag till huvudförslaget ställer ordföranden proposition på Carl Johan Sonessons och Patrik Jönssons yrkande och finner att styrelsens har antagit Carl Johan Sonessons yrkande som motförslag i huvudvoteringen.

Omröstning begärs och styrelsen fastställer följande voteringsproposition:
Den som vill bifalla Carl Johan Sonessons yrkande röstar ja.
Den som bifalla Patrik Jönssons yrkande röstar nej.

Omröstningen utfaller med 6 ja-röster och 2 nej-röster. 7 avstår.

Ja-röster ges av:

Carl Johan Sonesson (M), Liliana Lindström (M), Ulrika Heindorff (M), Gilbert Tribo (L), Birte Sandberg (C) och Birgitta Södertun (KD),

Nej-röster ges av:

Patrik Jönsson (SD) och Lars-Johan Hallgren (SD).

Avstår:

Ingrid Lennerwald (S), Stefan Svalö (S), Amela Hodzic (S), Nicklas Ljungström (MP), Yvonne Augustin (S), Anders Åkesson (MP) och Henrik Fritzon (S).

Därmed har regionstyrelsen antagit Carl Johan Sonessons yrkande som motförslag i huvudförslaget.

Ordföranden fastställer därefter följande voteringsproposition i huvudvoteringen:

Den som vill bifalla ordförandens yrkande röstar ja.
Den som bifalla Carl Johan Sonesson yrkande röstar nej.

Omröstningen utfaller med 7 ja-röster och 6 nej-röster. 2 avstår.

Ja-röster ges av:

Ingrid Lennerwald (S), Stefan Svalö (S), Amela Hodzic (S), Nicklas Ljungström (MP), Yvonne Augustin (S), Anders Åkesson (MP) och Henrik Fritzon (S).

Nej-röster ges av:

Carl Johan Sonesson (M), Liliana Lindström (M), Ulrika Heindorff (M), Gilbert Tribo (L), Birte Sandberg (C) och Birgitta Södertun (KD).

Avstår:

Patrik Jönsson (SD) och Lars-Johan Hallgren (SD).

I ärendet finns följande dokument

1. Förslag till yttrande 2017-02-07
2. Initiativärende 2017-02-02 från Allians för Skåne

Vid protokollet
Cecilia Eklund

Rätt utdraget intygar

Lena Nordqvist

Sänt till:
Finansdepartementet

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Kommunenheten
fi.registrator@regeringskansliet.se
103 33 Stockholm

Yttrande

Remiss. Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Dnr 1604490

Då Region Skånes politiska styre har valt att inte besvara remissen (Fi2016/04014/K) översänder Allians för Skåne här sina egna synpunkter på Valfärdsutredningens förslag.

Inledande synpunkter

Att företag har tillåtits verka i välfärdssektorn har tagit valfriheten till alla. Till exempel har tillgängligheten till vård ökat med kortade väntetider, och dålig verksamhet eller dåliga arbetsgivare kan numera väljas bort.

I företag är samtidigt vinsten en förutsättning för tryggheten. Säkerställandet av att företaget inte stagnerar utan med vinsten som buffert och investeringskapital kan säkra utveckling och stabilitet. Vetskapen om att vinsten är ett kvitto på en kvalitativt bra och långsiktigt hållbar verksamhet, som kan bygga en långvarig relation med både personal och patienter.

Förbjuds eller begränsas vinster i vissa av de företag som arbetar inom välfärdssektorn – enbart ett fåtal sektorer är utpekade – så begränsas både valfriheten och tryggheten.

Utredningen framhåller att välfärdstjänsterna inte primärt bör drivas av ett vinstintresse då de inte är vilka tjänster som helst. Man menar att dessa tjänster har en grundläggande betydelse för medborgarnas liv och hälsa. Någon reell definition av vad som ska ingå i begreppet välfärdstjänster ges dock inte, då uppdraget enbart har varit att undersöka hur vinster kan begränsas i tillhandahållandet av tjänster inom skola, vård, omsorg samt asylboenden. Denna begränsning är en brist och återkommer i utredningens resonemang om att "det bör införas en reglering som syftar till att offentliga medel som är avsedda för välfärdverksamhet i huvudsak ska användas till den verksamhet medlen är avsedda för". Alla skattemedel ska användas så effektivt som möjligt. Alltid.

Detta innebär att medborgarna ska få ut mesta möjliga effekt av insatta medel, i alla verksamheter. Här kan en jämförelse göras med byggsektorn. Det är allmänt känt att konkurrensen i denna sektor är svag. För att alla skattemedel som är avsedda för att bygga offentligt finansierade fastigheter verkligen ska gå till att bygga offentliga fastigheter, och inget annat, borde även dessa företag, med utredningens resonemang, åläggas en vinstbegränsning. Det är heller inte rimligt.

Det bör också påpekas att välfärdsbolag inte kan ta ut vinster som kan uppfattas vara "för stora" om landstinget eller kommunen har välavpassade ersättningssystem kopplade till kvalitetskrav. Detta är bara aktuellt när den offentliga finansiären har allt för generösa ersättningssystem. Frågan ägs därmed redan av beställaren/finansiären och någon lagstiftning för att se till så att skattemedel används till det de är avsedda för behövs inte.

7 Effektivitet och kvalitet inom välfärden

Utredningens ståndpunkt är att det saknas forskningsevidens för den positiva effekt som privata aktörers inträde har fått vad gäller effektivitet och kvalitet i välfärdssektorn. Man menar också att det saknas kunskap om hur kvaliteten och effektiviteten har utvecklats för många av de mål som ligger till grund för välfärdsverksamheterna. De mätningar och utvärderingar som gjorts av privata och offentliga aktörers verksamheter anses bristfälliga, varför det bör tas mindre hänsyn till dessa resultat. De jämförelser som gjorts mellan privata och offentliga aktörers resultat visar på små skillnader mellan de två verksamhetsformerna. Man nämner att vissa privata aktörer, såväl inom skolväsendet som inom vården, producerar bättre resultat än offentliga aktörer, men hänvisar då till olika bakomliggande socioekonomiska aspekter förknippade med de offentliga aktörernas kunder som man menar drar ner resultatet för de offentliga aktörerna.

Här noterar vi att en mer grundläggande genomgång av dessa bakomliggande socioekonomiska aspekter inte görs. Inte heller berörs vilka parametrar som bör integreras i kvalitetsanalyser av verksamheter för att resultatet skulle kunna anses vara relevant.

8 Välfärden är ingen vanlig marknad

8.2 Vanliga marknader och välfärdens marknader

8.2.1 Olika former av marknadslösningar på välfärdsområdet

Det finns facit för vad som händer om möjligheterna till vinst och uttag begränsas. År 2005 infördes bolagsformen SVB, en aktiebolagsform med särskild vinstbegränsning. Här är det tänkt att verksamheten primärt drivs i annat syfte än att ge aktieägarna vinst. Reglerna innebär att vinstutdelning enbart får omfatta motsvarande statslåneräntan + en procentenhet. Resten ska återinvesteras i verksamheten. Inom skolans område har fem företag registrerats som SVB-bolag under de år som denna möjlighet har funnits. Ett av dem bedriver verksamhet, ett har gått i konkurs och tre är nedlagda. Det är av allt att döma svårt att bedriva verksamhet om man inte kan attrahera kapital.

9 Skäl för en reglering av vinster i välfärden

Utredningen föreslår att den tillåtna avkastningen ska få vara 7 procent plus statslåneräntan på det bokförda operativa kapitalet. Utredningen har dock inte presenterat någon reell analys av förslagets konsekvenser för välfärdsföretagen, trots att det i direktiven uttryckligen står att en sådan analys ska göras. I den inledande sammanfattningen konstaterar utredningen dock att en vinstbegränsning kommer att öka legitimiteten för den offentligt finansierade välfärden och få storföretag i jakt på övervinster att avyttra verksamhet i sektorn, men inte innebära att någon verksamhet avvecklas. En tydligare analys än så är önskvärd.

Utöver detta vill vi särskilt framhålla följande brister i utredningens förslag: På grund av gränsdragningsproblem är det inte helt lätt att beräkna hur stort det operativa kapitalet är. Hur mycket som behövs i kassa/bank är beroende av vad som kan motiveras utifrån verksamheten. Varje redovisningsekonom vet att det operativa kapitalet fastställs vid verksamhetsårets slut och endast är relevant vid detta enda tillfälle under året. Möjligheten att med olika redovisningsprinciper och

bokföringsmodeller påverka storleken av det operativa kapitalet är stor. På samma sätt är frågan om vad som är tillåtna värdeöverföringar diffus.

10 Tillstånd att få motta offentliga medel

10.9 En effektiv tillsyn

Det finns skäl misstänka att den ökade administrationen blir omfattande utifrån utredningens förslag till vinstbegränsningsmodell. Ambitionen att den också ska vara effektiv är god, men får inte redan i utredningsstadiet stanna vid en ambition.

Rekommendationer

De brister avseende konsekvensanalyser som har konstaterats ovan måste åtgärdas om regeringen väljer att gå vidare med utredningens förslag. Alternativt utreder man en annan modell.

Styrning av offentligt finansierad verksamhet i välfärdsföretag sker bäst på samma sätt som för verksamhet som det offentliga driver själv: med tydliga kvalitetskrav, leverenskrav, öppna jämförelser och självständig granskning från utomstående.

Bättre än den föreslagna vinstbegränsningsmodellen vore därför att införa en reglering om att den verksamhet som inte klarar av att leverera önskvärd kvalitet inte längre ska anförtros att utföra offentligt finansierade tjänster. Men inte ens en sådan reglering är egentligen nödvändig då beställaren/finansiären av välfärdstjänster redan i dag äger frågan om att utforma sina ersättningsystem.

För Allians för Skåne, den 27 januari 2017

Carl Johan Sonesson (M)
Gilbert Tribo (L)
Birte Sandberg (C)
Birgitta Södertun (KD)

Reservation gällande extraärende 1, ”Initiativärende avseende besvara remissen Ordning och reda i välfärden”, RS 2017-02-07

Sverigedemokraterna yrkade att följande remissvar ges från Region Skåne:

Remiss. Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Inledande synpunkter

Region Skåne delar den uppfattning som ligger i utredningens syfte, nämligen att offentliga medel som är avsedda för välfärd, ska användas till välfärd och att eventuella överskott huvudsakligen ska återföras till verksamheten. Skattemedel ska användas med omsorg. Region Skåne har dock inte möjlighet att bedöma utredningens förslag i detalj. Region Skåne ser vidare positivt på ambitionen att öka insynen i offentligt finansierad privat verksamhet i välfärdssektorn, Övervinster, som dessutom kan föras ur landet utan att beskattas här, eller till och med förs över till skatteparadis, är inget som varken Region Skåne eller medborgare i största allmänhet önskar skall få förekomma. I företag är samtidigt vinsten en förutsättning för tryggheten. Säkerställandet av att företaget inte stagnerar utan med vinsten som buffert och investeringskapital kan säkra utveckling och stabilitet.

Förbjuds eller begränsas vinster i vissa av de företag som arbetar inom välfärdssektorn så försvåras företagens möjligheter att ha en buffert som säkerhet och expandera sin verksamhet. Utredningen framhåller att välfärdstjänsterna inte primärt bör drivas av ett vinstintresse då de inte är vilka tjänster som helst. Man menar att dessa tjänster har en grundläggande betydelse för medborgarnas liv och hälsa. Någon reell definition av vad som ska ingå i begreppet välfärdstjänster ges dock inte, då uppdraget enbart har varit att undersöka hur vinster kan begränsas i tillhandahållandet av tjänster inom skola, vård, omsorg samt asylboenden. Denna begränsning är en brist och återkommer i utredningens resonemang om att ”det bör införas en reglering som syftar till att offentliga medel som är avsedda för välfärdverksamhet i huvudsak ska användas till den verksamhet medlen är avsedda för”. Alla skattemedel ska användas så effektivt som möjligt. Alltid. Detta innebär att medborgarna ska få ut mesta möjliga effekt av insatta medel, i alla verksamheter. Här kan en jämförelse göras med byggsektorn. Det är allmänt känt att konkurrensen i denna sektor är svag. För att alla skattemedel som är avsedda för att bygga offentligt finansierade fastigheter verkligen ska gå till att bygga offentliga fastigheter, och inget annat, borde även dessa företag, med utredningens resonemang, åläggas en vinstbegränsning. Det är heller inte rimligt.

Det bör också påpekas att välfärdsbolag inte kan ta ut vinster som kan uppfattas vara ”för stora” om landstinget eller kommunen har välavpassade ersättningssystem kopplade till kvalitetskrav. Detta är bara aktuellt när den offentliga finansiären har allt för generösa ersättningssystem. Frågan ägs därmed redan av beställaren/finansiären.

7 Effektivitet och kvalitet inom välfärden

Utredningens ståndpunkt är att det saknas forskningsevidens för den positiva effekt som privata aktörers inträde har fått vad gäller effektivitet och kvalitet i välfärdssektorn. Man menar också att det saknas kunskap om hur kvaliteten och effektiviteten har utvecklats för många av de mål som ligger till grund för välfärdsverksamheterna. De mätningar och utvärderingar som gjorts av privata och offentliga aktörers verksamheter anses bristfälliga, varför det bör tas mindre hänsyn till dessa resultat. De jämförelser som gjorts mellan privata och offentliga aktörers resultat visar på små skillnader mellan de två verksamhetsformerna. Man nämner att vissa privata aktörer, såväl inom skolväsendet som inom vården, producerar bättre resultat än offentliga aktörer, men hänvisar då till olika bakomliggande socioekonomiska aspekter förknippade med de offentliga aktörernas kunder som man menar drar ner resultatet för de offentliga aktörerna.

Här noterar vi att en mer grundläggande genomgång av dessa bakomliggande socioekonomiska aspekter inte görs. Inte heller berörs vilka parametrar som bör integreras i kvalitetsanalyser av verksamheter för att resultatet skulle kunna anses vara relevant.

8 Välfärden är ingen vanlig marknad

8.2 Vanliga marknader och välfärdens marknader

8.2.1 Olika former av marknadslösningar på välfärdsområdet

Det finns facit för vad som händer om möjligheterna till vinst och uttag begränsas. År 2005 infördes bolagsformen SVB, en aktiebolagsform med särskild vinstbegränsning. Här är det tänkt att verksamheten primärt drivs i annat syfte än att ge aktieägarna vinst. Reglerna innebär att vinstutdelning enbart får omfatta motsvarande statslåneräntan + en procentenhet. Resten ska återinvesteras i verksamheten. Inom skolans område har fem företag registrerats som SVB-bolag under de år som denna möjlighet har funnits. Ett av dem bedriver verksamhet, ett har gått i konkurs och tre är nedlagda. Det är av allt att döma svårt att bedriva verksamhet om man inte kan attrahera kapital.

9 Skäl för en reglering av vinster i välfärden

Utredningen föreslår att den tillåtna avkastningen ska få vara 7 procent plus statslåneräntan på det bokförda operativa kapitalet. Utredningen har dock inte presenterat någon reell analys av förslagets konsekvenser för välfärdsföretagen, trots att det i direktiven uttryckligen står att en sådan analys ska göras. I den inledande sammanfattningen konstaterar utredningen dock att en vinstbegränsning kommer att öka legitimiteten för den offentligt finansierade välfärden och få storföretag i jakt på

övervinster att avyttra verksamhet i sektorn, men inte innebära att någon verksamhet avvecklas. En tydligare analys än så är önskvärd.

Utöver detta vill vi särskilt framhålla följande brister i utredningens förslag: På grund av gränsdragningsproblem är det inte helt lätt att beräkna hur stort det operativa kapitalet är. Hur mycket som behövs i kassa/bank är beroende av vad som kan motiveras utifrån verksamheten. Varje redovisningsekonom vet att det operativa kapitalet fastställs vid verksamhetsårets slut och endast är relevant vid detta enda tillfälle under året.

Möjligheten att med olika redovisningsprinciper och bokföringsmodeller påverka storleken av det operativa kapitalet är stor. På samma sätt är frågan om vad som är tillåtna värdeöverföringar diffus.

10 Tillstånd att få motta offentliga medel

10.9 En effektiv tillsyn

Det finns skäl misstänka att den ökade administrationen blir omfattande utifrån utredningens förslag till vinstbegränsningsmodell. Ambitionen att den också ska vara effektiv är god, men får inte redan i utredningsstadiet stanna vid en ambition.

Rekommendationer

De brister avseende konsekvensanalyser som har konstaterats ovan måste åtgärdas om regeringen väljer att gå vidare med utredningens förslag. Alternativt utreder man en annan modell.

Styrning av offentligt finansierad verksamhet i välfärdsföretag sker bäst på samma sätt som för verksamhet som det offentliga driver själv: med tydliga kvalitetskrav, leverenskrav, öppna jämförelser och självständig granskning från utomstående.

Då vårt yrkande inte vann gehör väljer vi att reservera oss mot beslutet.

För Sverigedemokraterna Region Skåne

Patrik Jönsson

**Vänsterpartiet
Region Skåne**

Protokollsanteckning

Regionstyrelsen sammanträde 2017-02-07

Extra. Anmälningssärende - Initiativärende avseende besvara remissen Ordning och reda i välfärden

Vänsterpartiet har ett annat förslag till remissvar från Region Skånes sida. Det följer här:

Region Skåne har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på den statliga utredningen Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78). Utredningen har haft i uppdrag att föreslå ett nytt regelverk för offentligt finansierad välfärd som utförs av privata aktörer, analysera regelverken för verksamhet som lyder under LOU och LOV samt därutöver göra en genomlysning av hur insynen kan förbättras i offentligt finansierad verksamhet som utförs av privata aktörer. Utredningens övergripande syfte har varit att föreslå ett regelverk som ska säkerställa att offentliga medel avsedda för välfärd används till just välfärd och att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till verksamheten.

Region Skåne tillstyrker i huvudsak betänkandet. Betänkandet innehåller förslag om åtgärder för att säkerställa att offentliga medel går till den verksamhet de är avsedda för och att eventuella överskott som huvudregel återinvesteras i verksamheten. Syftet är att begränsa vinstmaximeringen som drivkraft i företaget inom vård, skola, omsorg. Utredningen visar förtjänstfullt på att vinstmaximering är ett problematiskt styrsystem inom välfärden som leder till ökad ojämlikhet och ofta även ineffektivitet. Den offentligt finansierade välfärden utgör en kvasimarknad där såväl priset som syftet med tjänsterna som beställs redan är fastställda av det offentliga. Det gör att marknader på dessa områden inte fungerar som på andra marknader där köpare och säljare kommer överens om ett pris för en vara/tjänst och där syftet med verksamheten otvetydigt är avkastning för ägaren.

Utredningen visar också på den konflikt som finns mellan samhällets mål med de olika välfärdsverksamheterna – och aktiebolagslagens syfte, att ge ägaren vinst. Dessa olika mål står i tydlig konflikt med varandra. Vinstsyftet är överordnat vilket innebär att tillgängliga resurser för att förbättra kvalitén begränsas av hur stort vinstutrymmet och avkastningskravet är. Vinstintresset är därför inte någon bra drivkraft inom hälso- och sjukvården. Drivkraften i hälso- och sjukvården ska otvetydigt vara drivkraften att förverkliga intentionerna i Hälso- och sjukvårdslagen - att vårda, bota och lindra. Huvudproblemet med vinstsyftande aktörer inom välfärden är att den marknadslogik de medför skapar ojämlikhet och ineffektivitet. Ett aktiebolag ägt av vinstsyftande aktörer ska ha en affärsplan för hur vinsten ska maximeras. Effektivaste sättet att göra detta inom välfärden är att exkludera icke lönsamma kunder. Inom vården finns det i detta system tydliga incitament för företagen att behandla så friska och välbeställda patienter som möjligt, snarare än de sjukaste. Nya vårdcentraler lokaliseras därför oftare till ställen där det finns många kunder med begränsade ohälsoproblem.

I Region Skåne finns en omfattande privat vård. Och trots en omfattande administration som tar resurser från kärnverksamheten, kvarstår stora svårigheter att formulera avtal så att de styr rätt och inte leder till ökade kostnader. Istället ökar detaljstyrningen i sann New Public Management-anda och professionen upplever att de inte ges handlingsutrymme att göra bedömningar och ta beslut utifrån sin fulla kompetens.

Det är uppenbart att nuvarande system i välfärden rundar portalparagraferna för vård, skola, omsorg. Det torde också vara en huvudorsak till att majoriteten av Sveriges invånare är så kritiska mot systemet. Till det ska läggas personalens etiska dilemma och praktiska problem med dessa och andra snedvridande styrsystem. T.ex. är bara 19 % av primärvårdsläkarna nöjda med sjukvårdssystemet i

**Vänsterpartiet
Region Skåne**

Sverige idag, vilket är bland de sämsta siffrorna i västvärlden. Resultatet utgör också en minskning med ca 20 procentenheter under bara några år (Vårdanalys).

Det kan behövas förtydliganden och skärpningar av förslagen i vissa delar.

- Det bör vara möjligt att gå längre än vad utredningen föreslår och undanta hälso- och sjukvårdstjänster från LOU.
- Förslaget är uppbyggt på kontroll av årsredovisningarna, dvs av ett helt bolag oavsett hur många enheter de omfattar. Förslaget skulle behöva förtydligas så att det säkrar att medlen går just till den enhet de är avsedda för, även inom samma bolag. För att det ska bli möjligt behöver det antagligen skyndsamt utredas vad en redovisning på enhetsnivå ska innehålla.
- Det måste säkras att det inte finns några kvarstående sätt att kringgå syftet med lagstiftningen, exempelvis genom hyresuttag, löner eller genom manipulation av värdet på det operativa kapitalet. Detta är av särskild betydelse för vinstbegränsningen inom sjukvården, för precis som utredningen visar så är det inom exempelvis sjukvården som ägande av egna byggnader kan vara betydande.
- Möjligheterna att flytta överskott mellan olika kalenderår är enligt utredningens förslag för generösa då de skapar möjligheter att kringgå regleringens syfte. I ett uppstartsskede bör det finnas möjligheter att ta med sig eventuella över- och underskott men detta bör endast gälla när en ny enhet startas upp, inte vid ett ägarbyte.
- Lagstiftningen behöver ha en tydlig generalklausul om syftet med densamma. Finns det kryphål i lagstiftningen som inte har förutsetts så ska generalklausulen vara tydlig nog för att kompensera för detta.
- Den högsta tillåtna vinstnivån kan behöva justeras ned så att den verkligen säkrar att vinstjakten som incitament försvinner från välfärdssektorn.
- De företag som söker tillstånd att få del av offentlig finansiering för att utföra välfärdstjänster skulle kunna åläggas att intyga och visa hur de kan bidra till att uppfylla kraven i portalparagraferna om likvärdig service till alla, inom respektive område. Det gäller då t.ex. att de bedriver en verksamhet där de mest sjuka skall ges företräde. Detta bör även förtydligas i lagtexten om LOV.
- Det är bra att det finns en sanktionsavgift mot företag som inte följer regleringen, och att tillståndet kan dras in vid grova överträdelser. Sanktionsavgiften bör dock vara högre än vad som nu föreslås så den verkligen fungerar avskräckande.

För Vänsterpartiet

Sara Svensson
Ersättare i regionstyrelsen (V) Region Skåne